

Spis treści

Rozdział I

Wstęp	11
Niemiecka polityka narodowościowa w okresie republiki weimarskiej na tle rozwoju stosunków politycznych w Rzeszy.	14
1. Uwagi o kwestii przynależności państwowej Górnego Śląska i traktatowym uregulowaniu problemu mniejszościowego w latach 1918—1922	14
a. Traktatowe uregulowanie problemu mniejszościowego i jego reperkusje w ugrupowaniach politycznych na Śląsku,	
b. Warunki podziału Górnego Śląska i próby prawnego uregulowania problemu ochrony mniejszości polskiej na Śląsku Opolskim,	
c. Polsko-niemiecka konwencja w sprawie Górnego Śląska z 15 maja 1922 r. — założenia generalne.	
2. Problem mniejszości funkcją w polityce Gustawa Stresemanna w latach 1925—1930	41
a. Narastanie koncepcji,	
b. Polityka w dobie Locarno,	
c. Forum Ligi Narodów,	
d. Współdziałanie z mniejszością niemiecką w Polsce,	
e. Narastanie rewizjonizmu w Niemczech — od socjaldemokracji przez „wielką koalicję” do Paula von Hindenburga,	
f. Niemiecka polityka mniejszościowa przed Ligą Narodów,	
g. Polityka Stresemanna w dobie Lugano i jej zmierzch w okresie I konferencji haskiej.	
3. Polityka narodowościowa w dobie kryzysu „państwa prawnego” w latach 1930—1933	75
a. Scieranie się sił politycznych w okresie „gabinetu żołnierzy frontowych”,	
b. Kryzys polityczny i tendencje ekstremistyczne w polityce zagranicznej i wewnętrznej Niemiec,	
c. Ekonomiczne i polityczne aspekty „pomocy dla wschodu”,	
d. Przesłanki narastania rewolucji narodowosocjalistycznej i upadku republiki,	
e. Kryzys praworządności i jego symptomy w rejencji opolskiej.	

Rozdział II

Doktryna i taktyka narodowych socjalistów w sprawach narodowościowych	105
1. Problemy mniejszości narodowych w doktrynie NSDAP	105
a. Hitlerowska doktryna państwa i prawa a problemy narodowościowe,	
b. Negacja „genewskiej” ochrony mniejszości,	
c. Prawo grup narodowych („Volksgruppenrecht”) i doktryna „uporządkowania wielkich obszarów”,	
d. Koncepcje „Wszecśląska” we wrocławskiej nauce uniwersyteckiej.	
2. Program partii narodowosocjalistycznej w kwestiach narodowościowych	125
3. Recepcja narodowosocjalistycznej doktryny państwa i prawa przez partię mniejszości niemieckich poza Rzeszą Niemiecką	131
a. Recepcja doktryny w niemieckich partiach w Polsce,	
b. Tendencje rewizjonistyczne Niemców sudeckich.	
4. Taktyka w odniesieniu do mniejszości polskiej na Śląsku Opolskim po „Machtübernahme”	143
a. Deklaracja A. Hitlera z 17 maja 1933 r. w sprawie mniejszości i jej wewnętrzne tło,	
b. Taktyka w okresie niemiecko-polskiego zbliżenia politycznego,	
c. Deklaracja polsko-niemiecka o niestosowaniu przemocy z 26 stycznia 1934 r. i jej znaczenie,	
d. Skutki deklaracji dla realizacji „Volkstumspolitik” na Śląsku Opolskim,	
e. Nasilenie propagandy hitlerowskiej.	
5. Dwa nurty w narodowosocjalistycznej polityce wobec mniejszości i problemów wschodnioeuropejskich	172
a. Mobilizacja i reorganizacja instytutów naukowych,	
b. Reorganizacja Instytutu Wschodniej Europy (Osteuropa-Institut),	
c. Polskie spojrzenie na politykę niemiecką,	
d. Deklaracja w sprawie mniejszości narodowych z lat 1935—1937.	

Rozdział III

Położenie prawne mniejszości polskiej i żydowskiej na Śląsku Opolskim (do 1937 r.)	191
1. Spojrzenie na przemiany społeczne w Trzeciej Rzeszy i ich sprzeczności z „systemem wersalsko-genewskim”	191
2. Sytuacja prawna mniejszości w konstytucji weimarskiej i Konwencji genewskiej z 15 maja 1922 roku	194
a. Zasada równości w Konwencji genewskiej,	
b. Prawa językowe mniejszości,	
c. Prawa mniejszości w zakresie szkolnictwa,	

- d. Swoboda wyznania,
- e. Środki ochrony prawnej.
- 3. Spór o kryteria przynależności do mniejszości 216
  - a. Pojęcie mniejszości w Konwencji genewskiej,
  - b. Pojęcie mniejszości w nauce — teoria subiektywna i obiektywna,
  - c. Spór o interpretację przed Trybunałem Haskim.
- 4. Niektóre poglądy dotyczące realizacji Konwencji genewskiej w dobie republiki weimarskiej 226
- 5. Wprowadzenie narodowosocjalistycznego ustawodawstwa na Śląsku Opolskim 242
  - a. Warunki działania konwencji genewskiej po „Machtübernahme”,
  - b. Ustawa „sterylizacyjna”,
  - c. Ustawodawstwo o obrocie nieruchomościami,
  - d. Konflikt innych norm narodowosocjalistycznego prawa z Konwencją genewską,
  - e. Prawo osobowe Trzeciej Rzeszy,
  - f. Ustawodawstwo o obywatelstwie i ochronie krwi niemieckiej,
  - g. Szkolnictwo mniejszościowe podstawowe i średnie po 1933 r.
- 6. Rozciągnięcie ochrony mniejszościowej na ludność żydowską na Śląsku Opolskim 280
  - a. Położenie prawne Żydów na Śląsku Opolskim przed „Machtübernahme”,
  - b. Casus F. Bernheima w Lidze Narodów,
  - c. Zawieszenie ustawodawstwa antyżydowskiego na Śląsku Opolskim,
  - d. Realizacja ochrony mniejszości żydowskiej.
- 7. Przygotowania do wygaśnięcia Konwencji genewskiej 305
  - a. Régime transitoire,
  - b. Pierwsze spory wokół ochrony praw nabytych,
  - c. Niemiecko-polskie rokowania w sprawie wygaśnięcia Konwencji genewskiej,
  - d. Przygotowania na Śląsku,
  - e. Nasilenie walki z mniejszością polską — areszt ochronny,
  - f. Niemieckie zamierzenia,
  - g. Ustawa o ochronie granic Rzeszy i o środkach odwetowych z 9 marca 1937 r.,
  - h. Ostatnie przygotowania do wygaśnięcia Konwencji genewskiej.

Rozdział IV

- Ośrodki realizacji polityki narodowościowej na Śląsku Opolskim na tle przemian ustroju politycznego i społecznego Rzeszy 335**
- 1. Instytucjonalizacja społeczna i reorganizacja administracji państwowej 335
  - 2. Przemiany ustrojowe na Śląsku na tle ustroju politycznego Rzeszy . . 345
    - a. „Czystka” w administracji rejencji i powiatów,

b. Instytucja komisarzy i pełnomocników SA do zadań specjalnych,	
c. „Noc długich noży” na Śląsku i jej skutki polityczne,	
d. Utrwalenie władzy przez narodowych socjalistów.	
3. Policja polityczna w ustroju administracji wewnętrznej na Śląsku . . .	370
a. Początki gestapo na Śląsku Opolskim,	
b. Organizacja aparatu i funkcje policji politycznej 1933—1936,	
c. „Konstytucja” gestapo z 10 lutego 1936 r. i jej skutki polityczno- -prawne,	
d. Zakończenie budowy państwa SS.	
4. Związek (Niemieckiego Wschodu (Bund Deutscher Osten)	386
a. Budowa organizacji,	
b. Funkcje polityczne BDO.	
5. Próby „ujednoczenia” organizacji mniejszości polskiej	406
6. Zamierzenia likwidacji mniejszości narodowych po wygaśnięciu Kon- wencji genewskiej (1937—1940)	412
a. Polityka „aryzacji”,	
b. Próby likwidacji mniejszości polskiej.	
Zakończenie	422
Fotokopie dokumentów	431
Źródła i literatura	463
Aneksy	473
Streszczenie w języku rosyjskim	486
Streszczenie w języku angielskim	492
Indeks nazwisk	499